

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 20. decembra 1934.

Štev. 141.

Socialno zavarovanje trgovcev

Silne zneske plačujejo trgovci za socialno zavarovanje svojih nameščencev, a sami so brez najmanjšega socialnega zavarovanja. Izdelan je bil že načrt o obveznem socialnem zavarovanju trgovcev in ta načrt je bil tudi že odobren od trgovskih združenj, ko tudi od Zbornice, a je obležal v ministristvu nerešen do današnjega dne. Socialno zavarovanje trgovstva je ostalo čisto nerešeno zahteva trgovstva. Slej ko prej je trgovec v primeru bolezni, nesreče ali oslabelosti navezan le na svoje prihranke.

Nekateri sicer pravijo, da so današnji časi najmanj primerni za uvedbo socialnega zavarovanja trgovstva, ker je pač vse poslovanje v trgovini tako padlo, da mora biti trgovec vesel, če dobi iz trgovine vsaj toliko, kolikor potrebuje za svoje življenje. Toda resnica je ravno nasprotna. Baš v času gospodarske krize, ko je možnost večjega zaslužka skoraj nemogoča, mora trgovec predvsem misliti na svoje socialno zavarovanje. Kajti če nima socialnega zavarovanja, potem je vedno pred alternativno: da si pomaga ali s svojimi prihranki ali pa mu oslaja kot zadnja rešitev — ubožnica. Druge rešitve ni.

Sedaj v času krize pa je moral le premmogi trgovec načeti svoje prihranke in čim dalje bo trajala kriza, tem manj bo teh prihrankov, tem težje pa bo tudi izvesti celo skromno bolezensko zavarovanje. Danes se najbrže more izvesti to zavarovanje še z lahkoto, če je le dovolj zavednosti med trgovstvom, par let pozneje bo tudi najbolj skromno zavarovanje že skoraj nemogoče. Čim bolj pritiska kriza, čim več odjav trgovskih obratov je, tem bolj se čutijo zle posledice pomanjkanja tudi najmanjšega socialnega zavarovanja trgovcev. Zato pa postaja tudi to vprašanje vedno bolj aktualno in treba bo gledati na to, da v novem letu pride s svoje mrtve točke.

S tem seveda ni rečeno, da bi se moralo kar jutri v celoti izvesti popolno socialno zavarovanje trgovstva, ker takšnega ideala v sedanjih časih res ni mogoče doseči. Toda nekaj bi se moglo storiti in vsaj skromni začetki socialnega zavarovanja bi bili izvedljivi. Treba je le nekaj dobre volje, nekaj prave stanovske zavesti in nekaj odločnosti, da se premagajo one začetne težkoče, ki jih mora premagati vsaka dobra stvar.

Socialno zavarovanje trgovstva je tem lažje izvedljivo, ker ne bi bil v ta namen potreben nikakr drag aparat in bi bili režijski stroški tako malenkostni, da bi prišle druge naše socialne ustanove naravnost v zadrego. Sploh bi bilo mogoče izvesti vse zavarovanje v okviru obstoječih organizacij, da bi se obenem z doklado za obvezno združenje plačeval tudi prispevek za socialno zavarovanje. Tako večina trgovcev niti ne bi prav čutila, kdaj plača ta prispevek in vendar bi bila socialno zavarovana.

A kako vse drugače gre od rok vse delo, če ima človek zavest, da je v primeru bolezni ali na starost zavarovan, kakor pa če ve, da je za te primere navezan le na svoje prihranke! Najtežja skrb bi odpadla od trgovca in vse njegovo poslovanje bi postalo lažje. Pa tudi več svojega kapitala bi mogel vtakniti v posel, da bi se mu socialno zavarovanje tudi direktno obrestovalo.

Pa tudi solidarnost med trgovci bi se znatno dvignila, če bi jih vezalo socialno zavarovanje. Bolj bi bili eden za drugega in s tem bi bila tudi moč vsega trgovstva večja. Nobena tajnost pa tudi ni, da pri vsej veliki solidarnosti, ki veže slovenske trgovce, ta še dolgo ni na idealni višini. Ne samo sedanje težavne gospodarske razmere, temveč tudi vsi drugi razlogi govore za uvedbo socialnega zavarovanja trgovstva. To socialno zavarovanje je trgov-

stvo tudi od nekdaj zahtevalo, a sedaj je čas, da ne ostane le pri zahtevi, temveč da se začne socialno zavarovanje tudi uresničevati. Ena glavnih točk delovnega programa za prihodnje leto bi morala biti iz-

vedba socialnega zavarovanja trgovstva. In bila bi to tudi nad vse pravična zahteva, ker je čas, da pride trgovec, ki je žrtvoval toliko za socialno zavarovanje drugih, tudi sam do lastnega socialnega zavarovanja.

Doprinos naši davčni praksi

Po § 19 davčne novele z dne 18. maja 1930 so odločbe o odmeri družbenega davka podvržene naknadnemu pregledu po davčnem oddelku finančnega ministristva. Ako se s pregledom ugotovi, da je davek odmerjen v manjšem znesku, kakor bi bilo treba po zakonu, se odmera popravi, če po dostavitvi odločbe ni minulo več ko dve leti.

Finančno ministristvo je torej upravičeno naknadno popraviti odmero družbenega davka, v kolikor ni bila podana pritožba, samo v roku dveh let. Po preteku tega roka izgubi finančna uprava pravico, da odmero poviša.

V konkretnem primeru je prejela neka delniška družba plačilni nalog o družbenem davku dne 30. oktobra 1930. Za popravo odmere je rok potekel dne 30. oktobra 1932. Po preteku tega dvoletnega roka je prejela finančna direkcija od davčnega oddelka naknadni predpis davka dne 29. decembra 1933 in ga je družbi dostavila dne 11. januarja 1934. Vendar pa je predmetna odločba finančnega ministristva datirana z dnem 1. oktobra 1932, kakor da bi potrebovala pošiljka iz Beograda v Ljubljano več nego eno leto. Družba je naravno ugovarjala naknadnemu predpisu, med

pisana na tiskovini, katera je prišla iz tiskarne šele v mesecu juliju 1933, torej po preteku dvoletnega roka zastave.

Državni svet je tožbi delniške družbe ugodil. V utemeljitvi navaja, da se iz dej-d drugim tudi iz razloga, da po preteku dvoletnega roka finančna uprava po zakonu nima pravice, da že odmerjeni davek naknadno popravi. Dokazala je, da je bila originalna odločba o naknadnem predpisu stva, da je bila odločba finančnega ministristva tako pozno odpremljena iz ministristva, sicer še ne more sklepati, da je finančna uprava rok za popravilo odmere zamudila. Pač pa je dejstvo, da je originalno rešenje pisano na tiskovini, ki je bila po izjavi državne tiskarne izdana šele v mesecu juliju 1933, tako tehtno, da se mora smatrati za dokazano, da finančno ministristvo ni moglo izdati odločbo v določenem roku 2 let, ampak je to storilo v nasprotju z zakonom pozneje, ko je pravico za naknadno odmero že izgubilo.

Spor, za katerega gre, je načelno važen ne toliko po vsebini sodbe, kakor po tem, da se je družbi posrečilo dokazati, da se je v konkretnem primeru s strani finančne uprave kršil zakon.

Iz seje Združenja trgovcev v Ljubljani

Denarno poslovanje na glavni pošti — Taksiranje nabavnih knjižic — Zaposlitev nekvalificiranega pomožnega osebja — Tranzitna skladišča — Predavanje o lipskem velesejmu dne 19. januarja 1935

Po soglasni odobritvi poročila predsednika Sessa na seji dne 15. t. m. je uprava Združenja prešla na ostale točke dnevnega reda. Tako na pritožbe trgovcev proti preobremenitvi poštne blagajne na glavni pošti, vsled česar je vse denarno poslovanje silno zamudno. Na intervencijo Združenja je odgovorila poštna direkcija, da zaradi nezadostnih prostorov ne more zboljšati sedanjega stanja, bo pa izbrala prvo priliko, da razširi prostore sedanje glavne poštne blagajne. Direkcija prosi Združenje, da opozori svoje članstvo, da v večji meri ko doslej vplačujejo svoje čeke pri podružnici Poštne hranilnice na Aleksandrovi cesti, ki ima neprimerno večje prostore za blagajniška vplačila in ki je tudi v centru mesta. Na ta način bi se poštna blagajna na glavni pošti znatno razbremenila. Uprava naproša gg. trgovce, da se ravna po tem navodilu.

V pogledu taksiranja kreditnih knjižic je uprava ponovno opozorila članstvo, naj se strogo ravnajo po zakonskih določilih. Kar se tiče taksiranja kreditnih knjižic, smatra uprava za potrebno, da ponovno opozori člane na točko 3. tar. postavke 34 in točko 7 člena 56 taksnega in pristojbinskega pravilnika o kreditnih knjižicah, ki določajo, da zadostuje plačilo te takse samo v onih primerih, kadar izda trgovec na kredit blago osebam, ki to blago uporabljajo za svojo neposredno potrošnjo. V vseh drugih primerih se mora izdajati tudi račun in plačati taksa po točki 1 tar. post. 34 taksnega zakona.

Uprava je nato razpravljala o okrožnici kr. banske uprave, ki jo je izdala na predlog Zbornice za TOI glede zaposlitve nekvalificiranih oseb v trgovinskih obratih. Dogodilo se je namreč, da so posamezni trgovci sprejemali v učenje ali pa kot pomočnike osebe, ki nimajo predpisane strokovne naobrazbe. Take osebe tudi mnogokrat niso bile prijavljene pri pristojnih združenjih in so šele pozneje zahtevale, da se jim prizna trgovska usposobljenost,

kar pa je nemogoče. Na ta polovičarski način pridobljena izobrazba se ne more meriti z ono, ki se pridobi s pravilno izužitvijo v trgovskem obratu; poleg tega pa se s tem prezirajo določila obrtnega zakona v prid boljše vzgoje trgovskega naraščaja. Uprava opozarja zato vse gg. trgovce na določila obrtnega zakona, ki se morajo strogo izvajati. Če bi se sklepale nepravilne učne pogodbe o zaposlitvi učencev, oziroma kršila druga določila obrtnega zakona glede zaposlitve nekvalificiranih oseb v trgovskih obratih, bo nadzorna oblast proti vsem kršiteljem kazensko postopala.

Nadalje je uprava razpravljala o važnem vprašanju ustanovitve tranzitnih skladišč. Znano je, da so ljubljanski trgovci takoj po prevratu pričeli z resno akcijo za ustanovitve tranzitnih skladišč, ker je bilo to vprašanje takrat za poslovni svet zelo aktualno. Uprava je v tej stvari zaslila posamezne zastopnike zainteresiranih strok, ki pa so podali različna mnenja. Ker je to vprašanje nad vse važno, je uprava sklenila, da skliče še posebno anketo, h kateri bodo povabljeni vsi zainteresirani gospodarski krogi.

Pri slučajnostih se je obravnaval predlog zastopnika Lipskega velesejma v Ljubljani g. ing. Tönniesa glede prireditve predavanja direktorja lipskega velesejma Paula Voss-a. Imenovani gospod bo predaval pod okriljem Zbornice v Sarajevu dne 15. januarja, dne 17. jan. v Zagrebu in dne 19. januarja 1935 v Ljubljani v dvorani Trgovskega doma. Naslov njegovega predavanja je: 800 let evropske zgodovine, predložene po zgodovini velesejma v Leipzigu. Snov bo zelo zanimiva, ker ni navadno reklamno predavanje, temveč znanstveno razmotrivanje, ki bo za vsakega poslušalca zanimivo in poučno.

Opozarjamo gg. trgovce že sedaj na to predavanje s prošnjo, da ga posetijo.

Na predlog podpredsednika g. Smrkolja je uprava razpravljala o uvedbi strojepisja in esperanta na trgovsko-nadaljevalni šoli.

V načelu se je uprava izrekla za predlog, vendar pa naj o stvari podrobno razpravlja šolski odbor.

G. Čebin prosi naj združenje intervenira pri direkciji državnih železnic, da se pospeši blagajniško poslovanje na blagovnem skladišču glavnega kolodvora. Poudarja, da je v nekaterih dneh naval strank tako veliko, da je nujno potrebno, da se pomnoži blagajne, ker morajo nasprotno stranke čakati na opravilo po več ur. Primerno bi bi bilo, da bi se porazdelile blagajne v smereh vlakov, n. pr. proti Jesenicam, Raketu itd.

Končno je uprava odobrila izjerno tajniško poročilo, nakar je bila seja ob 11. uri zvečer zaključena.

Davkoplačevalec!

Razprave davčnih odborov so končane in proti odmeri davčnega odbora se more davkoplačevalec sedaj pritožiti na reklamacijski odbor. Rok za pritožbo velja 30 dni, računši z dnemov prejema plačilnega naloga ali obvestila o odmerjeni višini čistega dobička po davčnem odboru.

Davkoplačevalec, ki je mnenja, da mu je bil čist dobiček odmerjen previsoko, naj se najprej informira o odmerni podlagi, ki je bila odločujoča za odmero njegove davčne osnove. Le na podlagi odmerne podlage je mogoče napraviti priziv, ki more imeti uspeh.

Zato se informirajte pravočasno o odmerni podlagi!

Izdajajte redno kolkovane račune!

Davčni oddelk finančnega ministristva je izdal nad vse stroga navodila, po katerih so vsi voditelji davčnih uprav osebno odgovorni, če se na njih področju ne izdajajo za prodano blago kolkovani računi v zadostni meri. Davčni organi bodo v bodoče redno vsak dan pregledovali lokale, če se vedno izdajajo kolkovani računi, uvažali pa bodo kazensko postopanje tudi v primerih, če porabi po njihovem mnenju trgovec, gostilničar ali obrtnik premalo kolkovanih računov. Kazen je zelo velika in znaša 50 kratni znesek takse. Zato naj vsi trgovci in obrtniki pazijo, da vedno izdajajo kolkovane račune, da se izognejo kazni. Posebno v prihodnjih dneh je pričakovati nad vse strogo kontrolo davčnih organov.

Delovanje Prizada

Iz poslovnega poročila ravnateljstva, ki je bilo predloženo na obnem zboru, dne 15. t. m., posnemamo.

Prizad je kupil 435 in prodal 303 milj. kg pšenice ter zaslužil pri tem 1 milijon 46.540 Din. Koruze je kupil 458, prodal pa 383 milijonov kg in zaslužil pri tem 179.226 Din. Njegov kožni oddelk pa je imel 7.322.091 Din izgube, opisiški pa 1.463.277 Din izgube, pri čemer ni vračunjen fond trgovskega ministristva v višini 2.500.000 Din. Tudi vinski oddelk je imel izgubo. Pri češpljah pa je zaslužil Prizad 2.2 milijona Din. Skupno znaša ves dobiček Prizada 48.732 Din, kar je vsekar za monopolni položaj Prizada silno malo. Tem bolj, ker mu ni bilo treba intervenirati zaradi cen.

Prihodnji Rooseveltov program

Prejšnji teden so objavili angleški listi naslednji načrt, ki ga predsednik Zedinjenih držav predloži kongresu: 1. plačevanje podpore (bonusa) onim starim vojakom, ki so res potrebni, 2. pokojnina za vse potrebne osebe nad 65. letom, 3. znatna vsota za javna dela, 4. še nikakršne stabilizacije dolarja, 5. le neznatno povišanje davkov, če mogoče pa sploh nikakega povišanja.

Ta program je objavil predsednik senatnega finančnega odbora Mr. Harrison po dolgi konferenci s predsednikom v Warm Springsu. K tem točkam je dodati še brezposelne podpore in delo St. Lorencevega kanala. Roosevelt je izjavil, da se po njegovih sporočilih industrijsko in poslovno življenje boljšata ter bo državni deficit dosti manjši nego se je pričakoval.

Fr. Zelenik:

Bodite previdni!

Povod temu članku je dal dogodek, ki se je zgodil med nekim našim podeželskim trgovcem in neko inozemsko firmo. Ker sem nekaj podobnega slišal tudi sedaj in tudi čital sem, da inozemski potniki obiskujejo zasebne stranke še danes, sem napisal ta članek.

Potnik neke inozemske firme, seveda tudi inozemec, ki pa je znal nekaj hrvatski, je z zgovornostjo in vsiljivostjo dosegel, da mu je naš trgovec podpisal nemško naročilnico, katere ni popolnoma razumel, kakor je zatrjeval naš trgovec. Najbrže je pa ni dobro pregledal pred podpisom, in zato ni ugotovil, če je naročilnica pravilno izpolnjena tako, kakor se je bil dogovoril. Na vsak način tega ni ugotovil, ker drugače bi ne bil podpisal.

Debelo je gledal naš trgovec in kar slabo mu je postajalo, ko je dobil pošiljko. Prišla je takšna količina in pri tem takšne kakovosti, o kakršni ni bilo niti govora pri sklepanju kupčije. Seveda je takoj pisal dobavitelju, da je tukaj očitna napaka in pomota, toda ta je takoj odgovoril, da ni ne napake, ne pomote, ker tako stoji na od naročnika podpisani naročilnici in dobavitelj se je le natančno ravnal po naročilnici.

Kolikokrat so se že opozarjali naši trgovski krogi, posebno na deželi, naj bodo previdni in naj ne nasedajo tujim potnikom. Naj ne podpisujejo kar tja v en dan, naj se ne pustijo motiti z živahnim jezikom potnika! Kdor misli, da mora naročiti v tujini, naj zahteva vsaj slovensko naročilnico, da bo točno vedel, kaj podpisuje. Seveda mora slovensko naročilnico pred podpisom natančno pregledati, ker tudi v tej je lahko kaj drugega zapisano, kakor pa je bilo dogovorjeno. Posebno je treba pogledati količino in vrsto blaga, potem plačilne pogoje, pristojnost sodišča itd. Zahtevajte tudi vzorec kupljenega blaga. Vzorec je tako označiti, da pozneje potnik ali njegov gospodar ne more trditi, da to ni isti vzorec.

Naši ljudje so izgubili že veliko denarja, ker so naročevali blago od tujcev, pa bodo

kljub temu najbrže še mnogo izgubili, ker se pač ne morejo odvaditi, da bi kupovali od tujcev. Danes je sicer bolj težko naročevati v tujini zaradi raznih predpisov in uradnih ovir, pa vseeno se sliši še vedno o tujih potnikih, ki izrabljajo nepoučenost naših ljudi.

Svojčas je prodajal neki tuji potnik za neko tujo firmo perilo in drugo. Prodajal je strašno drago, bi naši ljudje srajce te kakovosti trikrat ceneje kupili pri naših domačih trgovcih.

Neki učitelj na deželi je naročil blaga za več tisoč dinarjev. Ne vem, ali se je pri podpisu naročilnice zavedal, koliko bo znesel račun, na vsak način se je hotel po prejemu računa izvleči iz te kupčije. Slučajno sem imel tudi jaz posla s tem poslovnim dogodkom. Razume se, da sem skušal pomagati našemu človeku, biti sem pa moral pošten in po vesti. Kako se je stvar končala, ne vem, lahko pa povem, da mi je ta ljudski vzgojevalec nekaj časa kasneje pisal jako neotesano pismo. Osel te rad brene, če tudi ga božaš.

Kakor našim nadrobnim trgovcem ni potrebno kupovati od tujcev, ker vse dobe od naših veletrgovcev, oziroma tudi od industrije na naši zemlji, tako tudi ni potrebno zasebnim strankam, da naročujejo pri tujcih. Naša zemlja je tako preprežena s trgovinami vsake velikosti, da se prav lahko vse in ugodno kupi doma.

Izkušnja dokazuje preveč občutno, da se pri tujcu kupi slabše blago za mnogo višjo ceno, kakor pri trgovcu domačinu dobro blago.

Trgovcem se more le toplo priporočati, da kupujejo le od potnikov, kateri govorijo v našem jeziku. Zakaj bi se mučili z ljudmi, ki govorijo drugače kot mi. Imamo veliko število naših potnikov, poštenjakov, delajo solidno in za solidne domače firme. Naš potnik ima namen vedno in vedno prihajati v tvojo trgovino in zato se bo potrudil, da bo postregel odjemalca tako, da sme tudi drugič v trgovino. Ze v tem je jamstvo, da nudi domači potnik boljše blago kakor pa tuji.

Izvoz našega blaga v Ameriko

V Newyorku se je ustanovila ameriško-jugoslovanska družba »American-Yugoslav Trading Company« s ciljem, da pridobi jugoslovanskemu blagu dostop na ameriški trg. Predsednik družbe je Kosto Unković, jugoslovanski konzul v Pittsburgu, podpredsednik in upravitelj g. Gihard Barrowa, pomožni upravitelj pa g. Harry Lebel. Kakor sporoča družba, je možnost, da se uvoz jugoslovanskega blaga v Sev. Ameriko znatno poveča, če se seveda sistematično dela za dvig izvoza. Nova trdka bo delala v tej smeri in je na uslugo vsem, ki se zanimajo za zunanjo trgovino z Ameriko. Onim, ki bi želeli uvoziti blago iz Amerike v Jugoslavijo, bo dajala trdka vse potrebne podatke in vzorce, do čim naj hitreje jugoslovanski izvozniki družbi cene svojega blaga ter svoje plačilne pogoje in pošljejo tudi vzorce svojega blaga.

Na ustanovitvi nove družbe se je delalo nad eno leto in ima nova družba odlične zveze z ameriški uvozniki trdkami. Družba je poslala tudi naslednji seznam predmetov, za katere tudi obstoji možnost uvoza. Seznam vsebuje te predmete:

1. paprika (samo delikatesne vrste);
2. orehi (z luščino ali brez nje);
3. sir kačkavalj;
4. sardine v olju (vsake vrste in velikosti);
5. slaniki v olju;
6. pekmez iz češpelj (lekvar);
7. meso v konzervah;
8. gosja jetra v konzervah (v gosji masti);
9. posušene gobe;
10. slovenski hmelj ter savski;
11. zdravilne rastline in koreninice;
12. dalmatinski žajbelj;
13. svinjske in kozje kože (v popolni velikosti);
14. oljčno olje;
15. les (slavonski hrast za pohištvo in furnirje, železniški pragi in doge za sode);
16. marmor (bel in v barvah);
17. slivovka in razno žganje;
18. razna vina;
19. krzno (zlasti zajčje, veverice, ovčje in medvedje).

Kdor bi hotel te predmete izvažati v

Ameriko, naj pošlje vzorce blaga, naznani ceno in plačilne pogoje pisarni družbe v Newyorku.

Potrebno je, da se pošiljajo vzorci samo prvovrstnega blaga. Vzorci naj se pošiljajo v tej množini, da jih more družba razposlati naenkrat raznim trdkam na ogled in da bo mogla imeti družba v svojih prostorih tudi majhno stalno razstavo jugoslovanskega izvoznega blaga.

Družba nadalje opozarja, da je neobhodno potrebno, da je blago najboljše kakovosti in čim bolj možno nizke cene. Na ameriškem trgu se je treba boriti s konkurenco iz raznih držav, ki so že leta v kupčijskih zvezah z ameriški trdkami in imajo zato z njimi odlične poslovne zveze. Uspeh jugoslovanskega blaga na ameriškem trgu je zato mogoč le, če se more ponuditi boljše blago po nižji ceni.

Vse ponudbe je poslati na naslov: American-Yugoslav Trading Company, 305 Broadway, Newyork, N. Y.

Končno opozarja družba, da pomeni v kupčijah z Ameriko silno mnogo hitrost poslovanja ter absolutna kupčijska kulantnost.

Reklamacijski odbori bodo povečani

Davčni oddelek finančnega ministrstva je z ozirom na številne zahteve in predstavitve gospodarskih slojev sklenil, da se število članov sedanjih reklamacijskih odborov poveča, da bodo v njih zastopani tudi zastopniki trgovine, industrije in obrta iz vseh večjih mest. Davčni oddelek finančnega ministrstva je zato naročil vsem finančnim direkcijam, da pri predlogih za imenovanje novih reklamacijskih odborov za leto 1935—1937 to upoštevajo. Finančne direkcije morajo pozvati tudi zbornice, da tudi one predložijo v tem pogledu svoje predloge.

Kakor je sklep davčnega oddelka hvalevreden, pa vendar še ne zadostuje in je treba, da se poveča število zastopnikov gospodarskih slojev tudi v davčnih odbori. Sploh bi bilo potrebno, da bi imeli tako v davčnih, ko tudi v reklamacijskih odbori zastopniki davkoplačevalcev večje zastopstvo, da ne bi bili v stalni nevarnosti preglasovanja.

Znižanje samoupravnih proračunov

Na pritisk finančnega ministra so morale vse samouprave znatno skrajšati svoje proračune, kar je imelo na eni strani to dobro stran, da so se znižale tudi samoupravne davščine, na drugi strani pa se je s tem omejila tudi investicijska delavnost samouprav, kar je seveda manj razveseljivo.

Po podatkih finančnega ministrstva so bili dohodki banovin in občin najvišji v letu 1930., ko so dosegli skupno 1923,6 milijonov Din. Nato so začeli padati ter so znašali leta 1931.: 1854,1, leta 1932.: 1379,2 in leta 1933.: 1321,5 milijonov Din.

To zniževanje samoupravnih proračunov je v dobi gospodarske stiske gotovo pravilno, ima pa tudi svoje senčne strani, ki tudi zaslužijo vse upoštevanje. Pri vedno večji redukciji samoupravnih proračunov ne preostane samoupravam za investicije nič in skoraj vsi njihovi dohodki gredo za režijo. Posledica tega je, da prenehajo vsi izdatki v plodonosne svrhe, ostajajo pa vsi izdatki v neproduktivne namene. Prihranek v redukciji izdatkov postaja s tem le navidezen, ker pač na drugi strani povzroča ohromitev gospodarskega življenja. Ker pa poleg tega delokrog samouprav itak ni velik in se prav za prav rešuje vse le iz Beograda, se tem bolj občuti, kadar se skoraj vsi dohodki samouprav uporabljajo le za režijo. Vprašanje samoupravnih financ je zato treba rešiti drugače ko le z neprestanimi kompresijami izdatkov, da uporabimo ta v Beogradu tako zelo priljubljeni izraz. Samoupravam je treba povišati državne dotacije, ker so te danes absolutno nezadostne. Brez teh dotacij mora vse delo samouprav le hirati, zlasti še, ko ne dobe povrnjenih niti onih zneskov, ki jim jih dolguje država. Vendar ne gre, da morajo za vzdrževanje državnih bolnišnic prispevati največ banovine!

Če se samoupravam omejujejo njihovi proračuni, potem se jim morajo na drugi strani dajati nova sredstva. In ker je vpliv finančnega ministrstva v vseh javnih davčnih zadevah vedno večji, mora ministrstvo prevzeti tudi vse posledice tega svojega položaja in samoupravam tudi nuditi dovolj sredstev. Zvišanje državnih dotacij je zato osnovni pogoj ureditve samoupravnih financ in dobrega poslovanja samouprav.

Zlasti pa se ne bi smelo dogajati, da morajo samouprave sprejemati vedno nove posle državne uprave, a da ne dobe za vodstvo teh poslov tudi potrebnih sredstev. Na ta način morajo priti samouprave v naravnost brezizhodne položaje. Zato ostaja zahteva, da se državne dotacije samoupravam zvišajo kot osnovni pogoj vsake ureditve samoupravnih financ.

Trgovine so to nedeljo odprte

Trgovine v nedeljo, dne 23. t. m., bodo v Ljubljani ves dan odprte in se o tem obvešča cenjeno občinstvo Ljubljane in okolice. Uprava Združenja trgovcev.

Zaposlenost delavstva v oktobru

Po podatkih SUZOR-a je bilo v vsej državi v oktobru 565.461 zavarovanih delavcev in nameščencev, za 3.259 več ko v septembru 1934 in za 16.000 več ko v oktobru 1933.

Najbolj je naraslo število zavarovancev pri Okrožnem uradu v Ljubljani (za 4 tisoč 92), Vel. Bečkerek (za 2.628), v Zagrebu (za 2.339) in v Somboru (za 1.965). Relativno pa se je število zavarovancev najbolj povečalo v Sušaku (za 15'58 odstotka), v Vel. Bečkerek (za 13'08 odstotka) in v Somboru (za 10'29 odstotka).

Večje nazadovanje števila zavarovancev izkazuje okrožni urad v Banja Luki (za 1.197 ali za 7'09 odstotka).

Od zasebnih bolniških blagaj izkazuje »Merkur« zopet padec (manj 51 članov), dočim obe drugi blagajni izkazujejo dvig članstva, zlasti velik Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani, pri katerem se je število zavarovancev dvignilo za 521 ali za 7'96 odstotka.

Zavarovancev je bilo v oktobru s stalno dnevno mezdo do 8—Din (vajencev) 71 tisoč 129, z mezdo od 8—24 Din 263.249, z mezdo od 24—34 Din 97.542, z mezdo od 34—48 Din 64.927 in z mezdo nad 48 Din 68.614 zavarovancev.

Povprečna zavarovana dnevna mezda je znašala 22'10 Din ter se je v primeri z lanskim oktobrom znižala za 0'96 Din. To zmanjšanje je nastalo, ker se je število zavarovancev z mezdo nad 24 Din znižalo za 75.590, onih z mezdo pod 24 Din pa povečalo za 91.590 zavarovancev.

Politične vesti

Uzunović je podal ostavko vsega kabineta, potem ko sta demisionirala ministra Jevtić in Kojić. Namestništvo je ostavko Uzunovićeve vlade sprejelo, nakar je sprejel knez-naměstnik Pavle v avdienci predsednika senata dr. Tomašića in predsednika skupščine dr. Kumanudija.

Mandat za sestavo nove vlade je dobil Bogoljub Jevtić, ki je tudi že pričel potrebne konzultacije za sestavo nove vlade.

Med francoskimi pogoji za sporazum z Italijo je tudi zahteva, da Mussolini javno prizna, da je enotnost in nedotakljivost Jugoslavije v interesu evropskega mira.

V Haskovu na Bolgarskem odkrita komunistična zarota je največja, kar jih je bilo doslej na Bolgarskem. Samo v Haskovem je bilo aretiranih 325 civilistov in 175 vojakov in podoficirjev. Zarota pa je bila organizirana tudi po drugih mestih južne Bolgarske. Oblasti so zaplenile veliko orožja na stanovanjih aretiranih komunistov.

Turški zunanji minister je imel v Atenah več sestankov z grškim ministrskim predsednikom Caldarisem in zunanjim ministrom Maksimosom. Upati je, da bo po teh razgovorih napetost med Grčijo in Turčijo zaradi zadnjih odredb turške vlade popustila.

Grška je predlagala Turčiji sklenitev posebne konvencije o pravicah grške manjšine. Turška vlada je pristala v načelu na sklenitev takšne konvencije.

Eden, delegat Anglije v Ženevi, postane zunanji minister, dočim naj bi sir Simon prevzel notranje ministrstvo, čemur pa se Simon upira.

Združene države Sev. Amerike se nameravajo odpovedati načelu o svobodi morja in v primeru vojne ne bodo ameriške trgovske ladje več vozile v vojne cone. Zaradi svobode morja je vstopila Amerika tudi v svetovno vojno.

Francoska zbornica je s 398 proti 162 glasovom sprejela zakonski načrt o ureditvi vinskega trga. S tem je Francija začela uvajati načrtno gospodarstvo, ki ga zlasti zagovarja sedanji ministrski predsednik Flandin.

V proračunski razpravi je napovedal francoski letalski minister, da bo Francija zgradila v treh letih 1000 novih bojnih letal. Tvornice za letala bodo v dveh letih popolnoma decentralizirane, ker bo s tem povečana njih kapaciteta.

Lord Rothermere, angleški časopisni kralj, je prišel v Berlin, kjer so ga sprejeli z izbrano gostoljubnostjo, da pridobe njegove časopise za novi narodnosocialistični režim.

Nemčija je zaprla za promet vse manjše obmejne ceste in je dovoljen promet le na velikih cestah. Baje se je to zgodilo zato, da se prepreči tihotapstvo deviz.

Usoda Röhmovih napadalnih oddelkov je sedaj zadela tudi Helldorfove SS (obrambene) oddelke, ki bodo vsi razoroženi. Le trije oddelki po 5000 mož še ostanejo, vsi drugi morajo oddati orožje. Zmagala je na vsej črti vojska in Hitler je izpolnil zahteve generalov, da je edina oborožena moč v Nemčiji Reichswehr.

Nov konflikt je nastal med vodstvom nemške vojske in narodnimi socialisti, ker ne jemlje nemška vojska novincev iz vrst narodnih socialistov, temveč predvsem le zdrave kmetske sinove, ki pa večinoma nimajo dosti smisla za narodni socializem.

Veliki proces v Litvi je dokazal, da ima poljsko-nemška zveza čisto napadalen značaj. Poljska bi imela po tej pogodbi proste roke za osvojitve dela Ukrajine do Odese, Nemčija pa bi prodrla v baltičke države in v Podonavje.

Litovska je pristala na pristop k vzhodnemu paktu, dočim bi Latiška in Estonka podpisale vzhodni pakt le, če bi ga podpisale tudi Nemčija in Poljska.

Angleški zunanji minister Simon je izjavil, da je ozemlje Ualualala, ki si ga lasti Italija, abesinsko.

Italijanske oblasti so začele konfiscirati vse zemljevide in almanah, v katerih je bilo vrisano ozemlje Ualualala kot abesinsko.

Morilec Kirova je bil baže pristaš Zinovjeva in sedaj pozivajo sovjetski listi k brezobzirnemu obračunu z vsemi pristaši Zinovjeva.

Kirov je bil po vestih nekaterih listov ubit od GPU, ker je bil on tisti, ki je dosegel omejitev njenih pravic in predlagal njen razpust. Z umorom Kirova pa je hotela GPU obenem dokazati Stalinu, da je teror še vedno potreben in da bi bil v nevarnosti ves sovjetski sistem, če bi se razpuščila GPU. Z umorom Kirova je GPU dosegla svoj namen.

Denarstvo

Obrestna mera je še vedno previsoka

Na neprestane in soglasne zahteve vseh gospodarskih slojev se je vendarle doseglo, da je Narodna banka letos dvakrat znižala obrestno mero po pol odstotka. Toda to znižanje še vedno ne zadostuje in obrestna mera je še vedno mnogo previsoka za današnje gospodarske razmere. V času, ko so vsi posli nazadovali v največji meri, je mogoče oživljenje gradbene delavnosti le pri silno znižani obrestni meri. Oživljenje gradbene delavnosti pa bi moral biti cilj vseh, ker je v tem glavni pogoj, da pridemo iz krize. Že samo ta razlog je dovolj močan, da se zniža še nadalje obrestna mera in zato moramo zopet ponoviti svojo staro zahtevo, da mora Narodna banka še nadalje znižati svojo obrestno mero.

Pa tudi čisto praktični razlogi govore za to. Podjetja danes ne zaslužijo toliko, da bi mogla plačevati po 12 in več odstotkov obresti, kolikor se od njih še vedno zahteva. Posledica tega je, da ostajajo podjetja dolžna celo na obrestih in da se njihov dolg stalno veča. Konec tega neprestanega narastka dolgov more biti samo ta, da podjetje ali čisto propade in izgubi upnik ne le obresti, temveč tudi del ali pa celo večino posojenega denarja, ali pa preide podjetje v last upnika, ki potem tudi ne dobi preje zahtevanih obresti. Nesmiselnost previsokih obresti je s tem popolnoma dokazana, ker pač nihče ne more plačati več, kakor pa zasluži.

Poznamo podjetja, ki bi bila pri 6% obrestih aktivna, ki pa so danes pasivna, ker morajo plačevati dvakrat večje obresti. Da bi vseeno krila deficit, znižujejo podjetja plače nameščenecv in delavcev, omejujejo vse druge izdatke, a vendar ne pridejo iz stiske. Če bi pa bila aktivna, bi rasla njih gospodarska moč, ne bilo bi nepotrebnih redukcij in vse življenje bi se razvijalo boljše. Pasivno podjetje ni nikomur v korist, aktivno pa vsem in vsemu gospodarstvu. Zato pa ni druge pomoči, ko da se obrestna mera prilagodi znižanemu poslovnemu obsegu, ne pa da še danes v glavnem velja obrestna mera, ki je nastala v konjunktornih časih.

Mnenje, da bi višja obrestna mera za vloge privabila več denarja v denarne zavode, se je itak izkazalo kot napačno, kajti ljudje se danes sprašujejo le, če izplačuje denarni zavod vloge vsak hip, ne pa kako visoko jih obrestuje. To je tudi vzrok, da naraščajo vloge edino v privilegiranih državnih zavodih, ki izplačujejo večinoma takoj vse vloge.

Za dvig podjetnosti je potrebno na eni strani znižanje jav. dajatev, na drugi strani pa znižanje obrestne mere. Le na ta način je mogoče pripraviti ljudi do tega, da tvegajo svoj denar v nova podjetja. Le z novimi podjetji, le z ustvarjanjem možnosti novih zaslužkov pa se more povečati kupna moč prebivalstva in s tem tudi dvig narodnega premoženja. Le z dvigom narodnega premoženja pa bo tudi več denarja za varčevanje in s tem tudi za vloge. Zato denarni zavodi le za sebe delajo, če znižajo obrestno mero in olajšajo na ta način možnost zaslužka.

Tako vsi razlogi govore za znižanje obrestne mere, nobeden pa za sedanjo previsoko mero. Pa ne da bi baš zato ne znižali obrestne mere!

*

Nova emisija taksnih kolkov pride dne 1. januarja v promet. Novi kolki bodo po 2, 3, 5, 20, 100 in 250 Din.

Portugalska banka je znižala obrestno mero od 5-5% na 5%.

Po zadnjem izkazu Italijanske banke se je njena zlata zaloga ponovno znižala, in sicer od 5840 na 5769-5, torej za 70-6 milijonov lir. Obtok bankovev se je skrčil od 13.162 na 13.016 milijonov lir. Zadnji strogi devizni ukrepi Italijanske vlade so imeli že ta uspeh, da je ustavljeno naza-dovanje tečaja lire. Pričakovati je, da bo tudi devizna in zlata podloga Italijanske banke zaradi teh odredb narasla.

Izvoz sadja v Nemčijo

Iz poročila zborničnega svetnika Milka Senčarja, na zadnji plenarni seji Zbornice

Pomen sadne trgovine za severovzhodni del naše banovine kažejo te številke: Samo v obeh mariborskih srezih je nad 420.000 jabolčnih dreves, v ljubotemskem pa nadaljnjih 150.000, torej v treh srezih skoro toliko kakor v vsej Moravski banovini. Povprečna sadna letina donosa Dravski banovini okrog 360.000 q jabolok, toda baš zadnji dve leti 1932 in 1933 sta bili v tem oziru zelo različni. Leta 1932 smo imeli rekordno letino 633.000 q, dočim je leto 1933 doneslo komaj eno petino te številke, to je 127.000 q.

Sadjarstvo se je smatralo dolgo časa v naši kmetijski produkciji in v trgovini kot postranski posel in šele v zadnjem času se pričinja spoznavati važnost le gospodarske panoge. Ker so glavni sadjarski produkcijski centri neposredno na severni meji, so že od nekdaj usmerjeni na izvoz v severne države, kjer se zelo propagira konsum sadja zaradi njegove važnosti za prehrano in telesno zdravje.

Če primerjamo cene, ki jih dobi naš producent, odnosno nakupovalec in cene, ki jih plačuje tuji konsument, vidimo ogromno razliko, ki nas sili k organizaciji sadnega izvoza. Za izvozno trgovino sadja so potrebna skladišča, je potrebno pravilno kondicioniranje in ambaliranje sadja, je potrebna ureditev transportnega in tarifnega vprašanja, potrebna je pa tudi ureditev trgovinsko-političnega in carinskega vprašanja.

Vi veste, da smo polagali največjo važnost na trgovinsko pogodbo z Nemčijo. Nemčija nam je kljub temu, da obstoji v njej ogromen pokret za zaščito domače sadne produkcije, dala v trgovinski pogodbi, ki je stopila poldrugi meseca pred pričetkom izvozne sezone v veljavo, dovolj ugodnosti, da bi lahko uspešno plasirali v njej prebitke svoje sadne produkcije. Ko pa je stopila pogodba v veljavo, je bilo najprej neznano, da je izvoz po splošni carinski tarifi svoboden in da je vezan na odobritev privilegirane družbe za izvoz deželnih pridelkov v Beogradu le izvoz, ki gre na kontingent.

Delovanje Prizada

Znano je, da se je zaradi poslovanja »Prizada« pri kontingentiranem izvozu sadja v Nemčijo razvila velika časopisna polemika, v kateri pa so ostale mnoge stvari nepojasnjene in zato smatram, kot predstavitelj krajev, ki so na izvozu sadja zainteresirani, za svojo dolžnost, da podam nekatera pojasnila.

Ako dobi producent za sadje 1 Din, odnosno če se mu lahko plača blago po 3 Din, znaša ta razlika samo v Dravski banovini 72.000.000 Din pri povprečni letni produkciji jabolok. Vsakdo takoj razume, kaj to pomeni za nacionalni dohodek in gospodarski promet in zato se ne moremo zadovoljiti s površnimi konstatacijami časopisne polemike. Znano je, da so bile za izvoz jabolok na kontingent od »Prizada« odobrene premije. Trgovinska pogodba z Nemčijo je stopila v veljavo dne 1. junija, a eksport bi se pa bil letos lahko pričel že sredi julija. Nismo pa izkoristili izredne konjunktore, ker smo najvažnejšo dobo izgubili s čakanjem in zato imeli silno škodo pri vnovčenju letine.

Glede premij za izvoz jabolok bi naglasil, da je te potrdil izvoznikom sadja »Prizad« šele dne 10. avgusta v višini dinarjev 60— za 100 kg za pakovane in dinarjev 10— za 100 kg rinfusa pošiljke in to pod pritiskom večkratnih pismenih, telefonskih in brzojavnih urgenc. »Prizad« je potrdil te premije, toda s pristavkom »neobvezno«, da izvozniki sadja niso bili gotovi, če lahko računajo na te premije. Združenje je seveda takoj zahtevalo, da se premije obvezno potrdijo, vendar tega »Prizad« iz »poznanih« razlogov ni storil.

Nekaj naših eksporterjev je medtem vseeno poslalo približno 30 vagonov jabolok v Nemčijo, tako rekoč za poskušnjo in pridobitev zvez za poznejše sadje, ker so se nadejali na izboljšanje nemškega trga.

Pri vseh teh pošiljkah pa niso dobili niti za vozino, pri nekaterih vagonih pa so morali doplačati še znatne vsote za kritje vozine in carine.

Vsled tega je »Prigodno udruženje«, to je sindikat eksporterjev, čegar ustanovitev je zahteval sam »Prizad«, v sredi oktobra moralo pozvati »Prizad« na odgovornost, s čimer se je pričela medsebojna borba za odškodnino, ki jo je povzročilo poslovanje »Prizada«.

»Prizad« je sicer odklanjal vsako odgovornost za škodo, videlo se je pa, da se čuti krivega, ker je takoj obljubil povišati premije od Din 60— na Din 80— za 100 kg pakovanih jabolok in od Din 10— na Din 25— za 1 q jabolok, poslanih a la rinfusa.

Nastala je obširna korespondenca o odgovornosti za nastalo škodo. Končno se je dosegla prve dni decembra med delegacijo »Prigodnega udruženja« in »Prizadom« poravnava, po kateri mora »Prizad« takoj izplačati članom »Prigodnega udruženja« in pa članom Združenja sadnih eksporterjev, ki so izvažali letos v Nemčijo, povišane premije brez ozira na to, kdaj bodo te plačane po kliringu z Nemčijo. Obenem je bilo obljubljen, da bo »Prizad« prispeval določen znesek tudi za organizacijske stroške »Prigodnega udruženja«, kar se bo pa zgodilo naknadno. S tem je vsa zadeva med »Prigodnim udruženjem« in »Prizadom« končno poravnana.

Koliko smo izvozili

V naslednjem si dovoljujem podati še nekaj številok o letošnjem izvozu jabolok.

Po ugotovitvah Združenja sadnih izvoznikov se je izvozilo: v Nemčijo 42 vagonov, v Italijo 112 vagonov, v Češkoslovaško 566 vagonov, v Francijo 26 vagonov, torej skupno 746 vagonov. — Leta 1932. pa smo izvozili v Nemčijo 1632 vagonov, v ČSR 785 vagonov in 1764 vagonov v Avstrijo.

V letošnji sezoni so se gibale pri nas cene jabolok približno takole:

V začetku sezone so plačevali naši eksporterji in trgovci kmetom rana jabolka po Din 1-50 za kg, ker je bilo dosti upanja za uspešno prodajo v tujino. Ker pa »Prizad« ni pravočasno uredil vseh formalnosti za izvoz sadja v Nemčijo, so nas prehiteli druge države s prvim sadjem, katero je letos izredno dobro obrodilo. Cene jabolkam v Nemčiji so vsled tega padle in vsak izvoz v Nemčijo je bil nemogoč. Češkoslovaški trgovci, ki so se pojavili pri nas, so ta položaj izrabili in cene jabolok so padle v sredi avgusta na dinarjev 0-75.

Koncem septembra in v oktobru so se cene jabolkam nekoliko izboljšale, to je na Din 1— do Din 1-50 po kvaliteti, medtem ko je cena jabolok v teku zadnjega meseca približno Din 1-50 do Din 2— za prvovrstna sortirana jabolka pa od dinarjev 2-20 do Din 2-50.

Pripomnimo še, da nam je »Prizad« v drugi polovici novembra dodelil izvoz 75 vagonov jabolok za Nemčijo, katere pa naši eksporterji ne bodo mogli izrabiti, ako ravno bi cena konvenirala, ker se mora po nemškem kliringu čakati na denar 5 do 6 mesecev. Ostanek jabolok, po mnenju naših eksporterjev približno 40 do 60 vagonov, se bo moral prodati v tuzemstvu, mogoče tudi nekaj v Italijo in Češkoslovaško.

Eksporterji in trgovci, ter tudi producenti, so imeli ogromno škodo vsled nepravočasne ureditve izvoznega razmerja s tujimi državami. Kaj podobnega se ne sme več pripetiti!

Težave z obračuni z Nemčijo

Ob zaključku je potrebno, da spregovorim še par besed o težavah obračuna za izvaženo blago v Nemčijo. Razvoj trgovine v periodi maj, junij je dokazal, da je bil nemški uvoz sprejemljiv in da je držal besedo. Plačila v clearing so spomladaj najpozneje tekom enega meseca dospela in dopis Narodne banke dokazuje, da je

ona vsakokratne zneske takoj isti dan, ko so dospeli od Reichsbanke, nakazila, odnosno izplačala koristnikom.

Za mesec julij-avgust v Nemčiji niso bili nikaki uvozni kontingenti predvideni. Zato se je naš izvoz v Nemčijo naenkrat poživljal. Oficialne ustanove so bodrile izvoznike k izvozu v Nemčijo, češ da so cene v Nemčiji boljše ko v drugih državah. Na podlagi prejšnjih izkušenj, ko je bilo treba čakati na fiktivne zneske le 20—30 dni, so izvozniki tem pozivom sledili.

Toda izvozniki so bili v svojih pričakovanjih tudi glede obračuna razočarani. — Zneski, plačani po nemškem uvozniku v clearing, so bili sicer javljeni kakor preje; toda 10 dni pozneje so dobili izvozniki mesto pričakovanega plačila od Narodne banke le avizo, da je iznos v RM došel, da je po kronološkem redu v smislu klirinških predpisov konvertiran in da bo v tem redu tudi izplačan. Izvozniki so se v tem neprijetnem položaju obračali na svoja udruženja, ta zopet na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, ta pa na Narodno banko, ki je končno vsakega izvoznika pozvala, da vloži prošnjo za lombardni kredit do višine 80 odstotkov dobroimetja vplačanih RM proti 6 in pol odstotnemu obrestovaiju in proti predložitvi solo menice. Večina izvoznikov v stiski je to tudi storila. Toda Narodna banka ni izplačala te akontacije, kakor bi bilo pričakovati.

Prošnje izvoznikov so bile šele po treh tednih deloma ugodno rešene, deloma odbite, potem, ko se je Narodna banka podrobno informirala o kreditni sposobnosti izvoznika. Akontacije so bile torej dovoljene le na podlagi bonitete prosilca, ne pa na podlagi RM iznosov, ki so bili v kliringu prosilec že plačani.

Izvozniki so mnenja, da bi se morali preje opozoriti, da denarja tako dolgo ne dobe in marsikatera pošiljka bi bila ostala, zlasti pa bi morala Narodna banka takoj objaviti ključ, po katerem namerava akontacije, odnosno predjume izplačevati.

Z zadrževanjem vplačanega denarja niso prizadeti samo izvozniki, temveč tudi vsi trgovci in producenti. Izvozniki so si skušali pomagati z dragimi kratkoročnimi posojili, da bi potem blago plasirali v drugih državah. Ker pa so ponudbe blaga ravno v teh državah silno narasle, je bila vsled tega možnost prodaje silno omejena, da so cene silno padle. Tako je nastala ogromna in nenadomestljiva izguba narodnega premoženja.

Ker sedanji način obračunavanja v jugosl.-nemški trgovinski pogodbi našega izvoznika tako rekoč obvezuje k izvozu, odnosno uvoznika k izvozu, je treba nujno ukreniti pri našem uvozu vse potrebno, da se naš aktivni saldo v Nemčiji čimprej izenači. Jugoslavija je agrarna država ter je seveda logično, da mora naša trgovinska bilanca v jeseni, ko se pridečki izvažajo, izkazati visoki saldo, katerega more naš uvoz le tekom leta izenačiti.

Ni mogoče od izvoznika zahtevati, da le on sam izpolni pogoje trgovinske pogodbe, ako jih ne more tudi njegov sopogodbjenik-uvoznik. Tudi ni pričakovati od uvoznika, da bi svoje blago preje kupil, kakor ga pa potrebuje. Iz te dileme sedaj, ko je Narodna banka odpovedala, ni drugega izhoda, kakor da odločujoči faktorji oživotvorijo neko drugo ustanovo in ji poverijo nalogo, da vrši in omogoči akontiranje, odnosno da pospeši dosego izenačenja klirinškega salda, da na ta način pridejo vplačane marke do rednega izplačila.

Že v 24 urah

harva, plesira in ke-mišno snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3.

Telefon št. 22-72.

Konkurzi in prisilne poravnave

Končno je poravnalno postopanje trgovca Viktorja Zadravea v Grlavi.

Dr. Pirčeva sladna kava

ie prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

125 milijard dolarjev za javna dela

Po navodilih predsednika Roosevelta je poseben odbor izdelal velikanski načrt, kako z javnimi deli omiliti brezposelnost in poživiti vse gospodarsko življenje. Odbor je sedaj svoj načrt predložil predsedniku Rooseveltu v odobritev. Načrt predvideva vsa mogoča javna dela, regulacije rek in potokov, gradbe električnih central, velikanska melioracijska dela, zvezana s kolonizacijo brezposelnih, izpopolnitev cestnega omrežja in raznih prometnih naprav itd. Vsa ta dela bi veljala 125 milijard dolarjev in bi bila dokončana v 25 letih. Vsako leto bi se torej porabilo za ta dela 5 milijard dolarjev. Čeprav je to ogromna vsota, vendarle upa Roosevelt, da bo spravil skupaj potrebni denar za financiranje teh del, in sicer s pomočjo veleindustrije in velekapitala, ki bi končno imela od teh del največ koristi. Za nas je načrt predsednika Roosevelta seveda samo pravljica iz tisoč in ene noči.

Zunanja trgovina

Italijanska trgovinska bilanca nadalje pasivna

V novembru je Italija uvozila blaga za 608,8 milijonov lir (lani za 580,1), izvozila pa za 427,8 (lani za 476,7) milijonov lir. Pasivnost italijanske zunanje trgovine je torej v letošnjem novembru narasla od 104,4 na 180,2 milijonov lir. — V prvih 11 mesecih t. l. je znašal italijanski uvoz po vrednosti 6.879,3 milijonov lir, to je za 160,5 ali za 2,4% več ko lani. Izvoz pa je znašal v istem času 4.694,1, to je za 781,4 milijonov lir ali za 14% manj ko lani. Dočim je znašala lani pasivnost italijanske zunanje trgovine le 1243,3 milijonov lir, se je letos povišala na 2185,2 milijona lir. Rimski pakt ni torej italijanski trgovini koristil.

Japonska in Indija

»Osaka Majniči« poroča, da je japonsko-indijski družba (Niči-In-kijokaj) sklenila prirediti vzorčne sejme v Kalkuti, Deliju in Bombaju, da uvede v Indijo boljše vrste blaga in dokaže indijski javnosti, kako zmotno je bilo mnenje, da producira Japonska samo slabo in ceneno blago. Razstava v Kalkuti bo v januarju 1935, takoj zatem pa v ostalih dveh mestih in vsaka bo trajala teden dni.

✱

Med Jugoslavijo in Turčijo je bila podpisana nova pogodba o prodaji in proizvodnji opija. Vso trgovino bo kontroliral poseben skupni odbor. Pogodba traja dve leti. Pričakovati je, da se bo odslej naša trgovina z opijem dvignila in da bodo tudi naši proizvajalci opija dobili boljše cene.

Fine pločevine smo uvozili iz Avstrije še l. 1933 30.800 met. stotov, v prvih 10 mesecih t. l. pa le še 4.600, ker izdeluje to pločevino sedaj Kranjska industrijska družba.

Vse uvozne pošiljke svežih rastlin in sadja, zlasti krompirja, jabolk, hrušk, jabolčnih sadik morajo carinske oblasti pri uvozu natančno preiskati in o uvozu obvestiti pristojne kmetijske kontrolne postaje, da se prepreči uvoz bolnih rastlin.

Rumunski sladkorni kartel je bil po dolgotrajnih pogajanjih zopet obnovljen in bo v kratkem zopet odprl svoj prodajni zavod.

Nemška zunanja trgovina je v novembru nazadovala. Uvoz je dosegel 346 milijonov mark (1% manj ko v oktobru), izvoz pa 356 milijonov mark (za 3% manj ko v oktobru). Vendar pa se je dvignil nemški izvoz v Ameriko, Avstrijo, Brazilijo in Rumunijo.

V Moskvi se je začela žitna konferenca, ki so jo sklicale Rusija, Nemčija in Poljska, da se napravi enoten načrt žitne politike vseh treh držav.

Tirolci bodo dobavljali v Nemčijo dnevno 30.000 litrov mleka, ki ga bo Nemčija plačala z dobavo premoga.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 19. decembra objavlja: Uredbo o premoženju posebnih delov mestnih občin — Izpremembo imena katastrske občine Brebrovnik v Mali Brebrovnik — Pravilnik za izvajanje javnih del — Razglas o razporedu občin v dolnjelendavskem okraju — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Dobave-licitacije

Razno blago (kemikalije, kovčegi, izdelki lita železa, bombažne tkanine, radioaparati, volneni pliš itd.) se bo prodajalo dne 21. decembra pri Glavni carinarnici v Ljubljani.

Ljubljanska mestna elektrarna razpisuje dobavo 300 kosanjevih drog. Ponudbe je poslati do 27. decembra popoldne v zaprti kuverti na ravnateljstvo elektrarne. Podrobne podatke daje pisarna elektrarne v Ljubljani, Krekov trg.

Strojni oddelek Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 28. decembra ponudbe o dobavi 25 ton negašenega apna in 17 transformatorjev s pripadajočimi deli. — (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 27. decembra ponudbe o dobavi 2000 kg bencina.

Direkcija drž. rudnika Ljubija sprejema do 31. decembra ponudbe o dobavi 500 kg transformatorskega olja, 1000 kg tračnikov, raznega orodja in 1000 hrastovih pragov.

Prodaja. Pri direkciji šum v Zagrebu bodo naslednje javne ofertne licitacije: dne 28. decembra za prodajo bukovega, hrastovega in kostanjevega lesa; dne 29. decembra za prodajo brestovega in jesenovega lesa; dne 10. januarja pa za prodajo bukovega in lipovega lesa. — (Oglas in pogoji so interesentom na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Uprava zdravilišča za tuberkulozo v Topolšici razpisuje 1. pismeno ofertno licitacijo za dobavo bukovih drv in premoga v času od 1. januarja do 31. marca na dan 29. decembra ob 11. uri v upravni pisarni. Če bi prva licitacija ne uspela, bo II. licitacija dne 21. januarja. Pogoji pri upravi zdravilišča.

Občni zbori

III. redni letni občni zbor Gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem bo v četrtek, dne 17. januarja ob 10. dopoldne v hotelu Henke v Laškem. Delnice je treba deponirati najkasneje do dne 12. januarja pri Okrajni hranilnici in posojilnici v Laškem.

Soc. zav. društvo »Humanitas«, reg. pom. blagajna v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor na dan 27. decembra ob 1. uri v gostilno Mrak na Rimski cesti. Na dnevnem redu je sklepanje o razdružitvi (likvidaciji) društva.

Povečana italijanska gospodarska delavnost v Somaliji

Zaradi posebnih klimatičnih razmer ne pride sicer Somalija v poštev kot dežela za kolonizacijo Italijanov, pač pa bi mogla Italija velik del svojih življenjskih potrebščin kriti s proizvodi Somalije. In v tej smeri tudi Italija pridno dela. Zlasti skuša dvigniti živinorejo v Somaliji in je v tem pogledu dosegla že tako velike uspehe, da računa s tem, da bo mogla tretjino vseh potreb svoje vojske na mesu kriti iz Somalije. Južni del Somalije pa je tudi zelo ugoden za kmetijstvo. Tu uspeva bombaž, sladkorna repa, razna olja, banane in kokosi. Kolonialna oblast je začela z velikimi melioracijskimi deli, da poveča kmetijsko proizvodnjo Somalije.

Petdnevni delovni teden v Angliji

Proti veliki brezposelnosti se pripravlja v Angliji skrajšanje delovnega časa ob istih mezdah. Vendar pa se podjetniki vobče boje izgube, ako bi to uvedli. Zato je zanimiv poskus kemične tvrdke v Nottinghamu. Namen poskusa prav za prav ni bil zvišanje števila zaposlenih, marveč le ta, da se ob reorganizaciji firme prepreči nova brezposelnost. Poročilo socialnega ministrstva o tem je celotno ugodno. Že doslej je petdnevni delovni teden povečal storitev dela in ni povečal stroškov. Krajši delovni čas ugodno vpliva na zdravje in zadovoljstvo delavcev ter na točnost pri delu. Firma se je odločila, da obrzži ta delovni čas dalje in nameščenci so zelo zadovoljni. Eksperiment je obsegal 5 do 6 tisoč ljudi.

O splošni uporabnosti petdnevnega tedna se poročevalec Sir R. Radmayne izraža previdno. Misli pa, da se z ugodnimi posledicami da uvesti pri mnogih velikih podjetjih, kjer sta proizvodnja in razdelitev združeni pod eno kontrolo in kjer mezde ne tvorijo velikega odstotka stroškov.

Doma in po svetu

Na rojstni dan blagopokojnega kralja se je na Oplenec poklonilo njegovemu spominu nad 10.000 ljudi, med njimi skoraj 2000 akademikov iz vseh fakultet Jugoslavije.

Nad tisoč Madjarov iz Jugoslavije se je poklonilo na Oplenec spominu našega velikega kralja Aleksandra.

Turčija je imenovala za svojega vojaškega atašeya v Beogradu gen. štabnega majorja Kemala Tevfika. S tem je znova dokumentirala svoje prijateljstvo do Jugoslavije.

Uprava Vzhodnega sejma v Tel-Avivu je odlikovala Jugoslovansko-palestinski gospodarski odbor z zlato kolajno za njegovo udeležbo na zadnjem sejmu.

Novi proračun zagrebske občine znaša 127,2 milijona dinarjev in je za približno deset milijonov nižji od lanskega.

Novi proračun mesta Sušaka znaša 18,05 milijonov Din. Redni dohodki so predvideni z 12,9, izredni pa s 5,1 milijonov dinarjev.

Velika in najmoderneje urejena bano-vinska bolnišnica je bila v nedeljo slovesno odprta na Sušaku. Slovesnosti se je udeležil tudi namestnik dr. Perović, ki ga je sušaška občina za njegove zasluge za zgraditev bolnišnice imenovala za svojega častnega meščana. Bolnišnica je veljala 16 in pol milijona dinarjev.

Predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin je daroval za brezposelne trg. pomočnike 200 Din mesto venca na grob pok. trgovca Ivana Krivca st.

V velikem procesu zaradi razsodbe v težbi Ringhoferjevih zavodov proti naši državi so bili vsi obtoženi člani razsodišča ter advokati v tem procesu oproščeni. Oprostitina razsodba je izzvala naravno po vsem Beogradu pravo senzacijo.

Preiskava proti skrivcem marsejskega atentata je zaključena. Sodna razprava pa ne bo preje ko v marec.

90 najbolj revnih dijakov in učencev v Bitoljske obkile oficirji in podoficirji bitoljske garnizije.

Dne 15. decembra je od vseh dolžniških držav plačala samo Finska zapadli obrok vojnih dolgov. Ameriškim finančnim oblastem se je zdel to tako pomemben dogodek, da so ga filmali. Drugi diplomati pa so se norčevali, da postane sedaj finski finančni minister filmski igralec.

Italijanski industrialci se upirajo uvedbi 40 urnika v italijanskih tvornicah.

Veliki angleški pomorski manevri od Singapura do Avstralije so dokazali, da je Singapore, ki se imenuje tudi »Vzhodni Gibraltar«, neusvojljiv.

V Moskvi so že začeli s pripravami za svobodno trgovino s kruhom, ki se začne dne 1. januarja.

Brezposelnost v Avstriji je padla. Dne 15. decembra je bilo na Dunaju 116.093 brezposelnih, to je za 11.500 manj, kakor v istem času lani.

Komunistično zaroto so odkrili v Argentini. Večina zarotnikov je aretirana. Na njihovih stanovanjih so našli zelo veliko komunistične propagandne literature.

Kitajski komunisti so pomorili več ameriških misionarjev. Obenem napovedujejo, da so ti umori šele začetek splošnega klana tujcev.

Za naslednika Kirova je imenoval Stalin svojega dosedanjega pomočnika Šendanova.

V Seville bo zgrajeno veliko letališče, ki bo izhodna točka za redne Zeppelinove polete iz Španije v Južno Ameriko.

Japonska bo prihodnje leto izdala za povečanje svoje mornarice 432 milijonov jen.

General Ludendorff je objavil brošuro, v kateri silno ostro napada Hindenburga, ki da je bil čisto nesposoben vojskovodja. Šef Hindenburgovega generalnega štaba v Tannenberški bitki je bil Ludendorff. Njegova brošura je izzvala naravno v vsej nemški javnosti največje zanimanje.

V italijanskih železniških delavnicah se zgradi poseben električni vlak, ki naj bi dosegel hitrost 160 km na uro. Nemci so s svojim vlakom že dosegli hitrost 175 km na uro.

Velik hotel je pogorel v Lansingu, glavnem mestu ameriške države Michigan. 38 ljudi je poginilo v plamenih, nad 40 pa je bilo težko ranjenih in opečenih.

Hud potres je bil v Anatoliji. Potresni sunki so se ponavljali neprestano dva dni. 50 naselbin je bilo porušeni. 20 ljudi, po drugih vesteh celo 100 ljudi, je bilo ubitih.

Ljubljanski trg

Bližnji božični prazniki dajejo polagoma svoj značaj ljubljanskemu trgu. Cene so ostale skoraj neizpremenjene in strah gospodinji, da se bo pred prazniki vse podražilo, se je dosedaj izkazal kot napačen. — Na sadnem trgu je vedno dosti lepega blaga pri neizpremenjenih cenah. Zelo se prodajajo orehova jedra, ki so tako pri branjevcih ko na kmetem trgu po 18 Din. kilogram. Poceni so letos rozine, ki se jih dobi tudi že po 10 Din kg. Tudi sirovo maslo je ohranilo svojo staro ceno. Podražila se niso niti jajca, ki se prodajajo po 16 jaje za 10 Din. Najdražja jajca so po dinarju. Zelo bogato je založen perutninski trg. Poleg domače perutnine je na trgu tudi zelo mnogo bosanske. Cene so ostale nizke. Tudi na zelenjadnem trgu je ostalo vse neizpremenjeno.

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejmu dne 14. decembra t. l. je bilo pripeljanih 60 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 7 do 9 tednov stari 50 do 70, 3 do 4 mesece stari 120—150, 5 do 7 mesecev stari 200—250, 8 do 10 mesecev stari 300—360; 1 kg žive teže 5—6, 1 kg mrtve teže 7—8 Din. Prodanih je bilo 17 svinj.

Zagrebski trg s krznom

Mila zima na eni strani, ruski dumping na drugi, sta povzročila, da je ameriški trg izgubil zanimanje za jugoslovanske kože in da se iz Jugoslavije pošiljajo krzna le še v Nemčijo. A tudi nemški trg ni več tako dober odjemalec, ker ne more konkurirati z ruskim krznom. Posledica vsega tega je, da so cene za divje kože precej nazadovale. Po zagrebskih listih se plačujejo sedaj v Zagrebu te cene: kuna zlatica po 500 do 550, kuna belica po 420 do 450, vidra po 200 do 225, bosanske lisice po 160 do 180, gorske lisice po 130 do 150, poljske lisice po 100 do 120, dihurji po 60 do 65, jazbeci po 50 do 55, divje mačke po 45 do 50, verice po 6 do 7 in zajci po 4 do 5 Din. Od tujih krzen je največje povpraševanje po perzijancih, ker pač moda zahteva tako. Tudi po ameriškem skunksu je večje povpraševanje. Perzijanci za plašče notirajo po 700 do 900, za ovratnike po 500 do 700, polperzijanci po 120 do 160, skunksi naravne barve po 150 do 200, črni skunks po 130 do 160, avstralski opom po 150 do 250, ameriški opom po 80 do 140, črno barvane lisice po 300 do 500, srebrne lisice po 2200 do 2500, modre lisice po 2000 do 5000, bobri po 1800 do 2500, vidre po 600 do 1000 in hermelini po 150 do 200 Din.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 21. decembra: 11.00: Šolska ura: Božična oddaja — 12.00: Koroške narodne na ploščah — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Šaljapin poje na ploščah — 18.00: Mladina in šola (dr. Stanko Gogala) — 18.20: Radijski orkester — 18.40: Literarna ura: Naše nove publikacije (Ljud. Mrzel) — 19.00: Radijski orkester — 19.25: Čas, jedilni list, program za soboto — 19.30: Nac. ura: Dositej Obradović (književnik Veško Petrovič), Prenos iz Beograda — 20.00: Prenos iz Zagreba — 22.00: Čas, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sobota, dne 22. decembra: 12.15: Vojaška godba (plošče) — 12.50: Poročila — 13.50: Čas, Zvoki iz Balkana (plošče) — 18.00: Harmonika na ploščah — 18.15: Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) — 18.30: Citre na ploščah — 18.50: Francoščina (prof. Prezeli) — 19.20: Lucienne Boyer (plošče) — 19.30: Nac. ura: Jugoslov. gledališka umetnost (Cekić Miljutin) prenos iz Beograda — 20.00: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20.20: Čas, jedilni list, program za nedeljo — 20.30: Zima v glasbi, izvaja radijski orkester, vmes samospevi s klavirjem — 21.30: Čas, poročila 21.50: Radijski orkester.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Četrtek, dne 20. decembra: Migo, dekle z Monparnasa. Red Četrtek.
Petek, dne 21. decembra: Zaprt.
Sobota, dne 22. decembra: Matiček se ženi. Izven.

Opera, začetek ob 20.

Četrtek, dne 20. decembra: Zaprt.
Petek, dne 21. decembra: Izgubljeni valček. Red B.
Sobota, dne 22. decembra: Mignon. Red A.